

**Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury Wojewódzkiego Konkursu
Przedmiotowego z Geografii dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego w
roku szkolnym 2026/2027**

I. Cele konkursu

1. Rozwijanie zainteresowania szeroko rozumianą przestrzenią geograficzną oraz geografią jako dyscypliną naukową.
2. Doskonalenie umiejętności korzystania ze źródeł informacji i rozwiązywania problemów geograficznych.
3. Pobudzanie twórczego myślenia na drodze identyfikowania i opisywania związków i zależności przyczynowo – skutkowych, funkcjonalnych, przestrzennych oraz czasowych w środowisku geograficznym.
4. Kształtowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania.
5. Wdrażanie do samodzielnego uczenia się i aktualizacji wiedzy oraz przygotowanie do nauki w szkołach wyższego szczebla.

II. Zakres umiejętności

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Geografii opisane są w podstawie programowej dla przedmiotu geografia dla szkoły podstawowej.

1. Prowadzenie obserwacji, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.
2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
3. Interpretowanie map różnej treści.
4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego w Polsce i różnych regionach świata, dokonywanie uogólnień.
5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
6. Stawianie pytań, proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
7. Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.
8. Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.

9. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

III. Zakres treści

Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Geografii jest zgodny z treściami podstaw programowych dla przedmiotów geografia i przyroda (w zakresie treści geograficznych) dla szkoły podstawowej. Obejmuje również treści wskazanych pozycji literatury. Wskazana literatura jest rozszerzeniem zakresu treści konkursu.

I stopień

Zakres treści: *Geografia fizyczna świata. Krajobrazy Ziemi.*

1. Praca z mapą: ogólnogeograficzną, krajobrazową, turystyczną, skala mapy, znaki na mapie, treść mapy, przeliczanie skali (mianowanej, liczbowej, połowej), obliczanie odległości i powierzchni, odczytywanie współrzędnych geograficznych oraz wysokości n.p.m.

2. Lądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie lądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne.

3. Geografia fizyczna świata: procesy endogeniczne i egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi, klimat, wody lądowe i oceany. Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.

4. Ruchy Ziemi: Ziemia w Układzie Słonecznym; ruch obrotowy i obiegowy; następstwa ruchów Ziemi. 5. Współrzędne geograficzne: szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa.

6. Geografia fizyczna Polski: ruchy Ziemi i ich skutki, procesy endogeniczne i egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi, klimat, wody lądowe i oceany, a także pasowy układ rzeźby terenu w Polsce. Szczegółowa wiedza o Polsce (geografia fizyczna i gospodarcza) Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).

IV. Proponowana literatura

1. Platforma Edukacji Regionalnej „Eduś”, Ze szczytów gór ku nizinom (jednostki fizycznogeograficzne województwa śląskiego), Instytut Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej. <https://edus.ibrbs.pl/ze-szczytow-gor-ku-nizinom/>.

2. Podręczniki do geografii dla klas V-VIII

